

25. Стоякин Г. Я. Меры защиты в советском гражданском праве: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – Свердловск, 1973. – 22 с.
26. Миронов В. И. Трудовое право России. Учебник. – М.: ООО «Журнал «Управление персоналом», 2005. – 1152 с.
27. Азімов Ч. Здійснення самозахисту в цивільному праві // Вісник Академії правових наук України. – 2002. – № 25. – С. 135-141.
28. Бурак В. Поняття та види правових форм захисту трудових прав і законних інтересів працівників // Проблеми правового забезпечення праці та соціального захисту населення України в сучасних умовах: Збірник матеріалів круглого столу / За ред. канд. юрид. наук, доц. Л. П. Шумної. – Чернігів: КП «Видавництво «Чернігівські обереги», 2006. – С. 20-24.
29. Трудовой кодекс Российской Федерации // <http://www.consultant.ru/popular/tkrf/>
30. Цивільний процесуальний кодекс України. Затверджено Законом України № 1618-IV від 18.03.2004 р. // Офіційний вісник України. – 2004. – № 16.

Кулініч О. О., ОНЮА

ПРАВОВА ОХОРОНА КОНФІДЕНЦІЙНОЇ ІНФОРМАЦІЇ В СФЕРІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття посвячена дослідженню питання про склад і обсяг конфіденційної інформації в сфері господарської діяльності, вимоги і обмеження щодо віднесення інформації до конфіденційної. Розглядаються терміни «інформація з обмеженим доступом», «конфіденційність». Проводиться розмежування даних, належних до секретної та конфіденційної інформації. Пропонується розмежування конфіденційної інформації в сфері господарської діяльності на три сектори: ділова інформація суб'єкта ведення господарства; інформація, яка стосується безпосередньо фактичних даних про суб'єкта ведення господарства; ноу-хау – так звані секрети виробництва.

The article is devoted to research of question about composition and volume of confidential information in the sphere of economic activity, requirement and limitation in relation to attributing of information to confidential one. Opens up terms "information with the limited access", "confidentiality". Differentiation of information which belong to secret and to confidential information is

conducted. Conducting of distributing of confidential information in the sphere of economic activity on three sectors is offered, namely: business information of subject of menage; information, that is up to directly fact sheets about the subject of menage (information of the personal character); now-how is the so called secrets of production.

Загально визнано, що інформація з обмеженим доступом має як моральну, так і матеріальну цінність для осіб, що нею володіють. Своїм змістом інформація з обмеженим доступом охоплює всю сукупність відомостей, що складають таємну та конфіденційну інформацію. Законодавець не залишає без уваги регулювання настільки важливих відносин для певного кола осіб, як збереження в таємниці відомостей про різні сторони приватного життя й особливих аспектів підприємницької діяльності. Правовий режим інформації з обмеженим доступом має метою охорону відомостей, вільний обіг яких може порушити права і законні інтереси фізичних та юридичних осіб. Заходи, що вживаються до охорони важливої інформації відбуваються як внаслідок особистої зацікавленості, дружніх взаємин, індивідуальної прихильності, так і з інших причин, що мають здебільшого морально-оціночне наповнення.

Питання щодо визначення та встановлення режиму (порядку) використання інформації з обмеженим доступом були предметом досліджень З. Ф. Гайнулліної, В. Н. Лопатіна, І. І. Саліхова, І. В. Строгонової, А. А. Фат'янова, І. А. Юрченко. Питання охорони комерційно цінної інформації висвітлені у працях багатьох науковців, як, наприклад: В. А. Гавриша, Н. С. Гуляєвої, А. Ф. Жигалова, А. В. Коломієць, Ю. В. Носіка, А. Б. Омарової, О. Є. Радутного, Г. О. Слядневої, Є. Соловійова та інші.

Метою даного дослідження є визначення складу та обсягу відомостей, що становлять конфіденційну інформацію та критеріїв, яким повинна відповідати дана інформація, для кваліфікації як конфіденційної.

Правова охорона конфіденційної інформації здійснюється на рівні кодифікованих актів, законів та підзаконних нормативно-правових актів. Цивільний кодекс України [1] та Господарський кодекс України [2] (далі – ЦК України, ГК України) містять норми щодо охорони як комерційної таємниці зокрема (ст. ст. 117, 420, 505-508 ЦК України, ст. ст. 25, 32, 36, 155, 162 ГК України), так і конфіденційної інформації взагалі (ст. 117, 862 ЦК України, ст. ст. 302, 371 ГК України). До кола конфіденційної інформації

у сфері господарської (підприємницької) діяльності також належить «ноу-хау» (ст. 1 Закону України «Про інвестиційну діяльність» [3]). Чинне законодавство України не містить критеріїв, що дозволяють однозначно кваліфікувати ті чи інші відомості, які мають конфіденційний характер. Розглядаючи інформацію з обмеженим доступом як вид інформації, виходимо з того, що такі відомості в повному обсязі мають властивості інформації як субстанції, як соціального і правового явища.

Інформація з обмеженим доступом – це насамперед відомості, дані і знання, відомі певному колу осіб, що мають для них особливу цінність. Щодо доступу до цих відомостей уживаються організаційно-технічні та правові міри та заходи, спрямовані на обмеження доступу сторонніх осіб. Незаконне отримання, поширення чи використання даних відомостей може заподіяти володільцю моральну чи матеріальну шкоду, за що винна особа підлягає притягненню до відповідальності відповідно до норм чинного законодавства.

Інформація з обмеженим доступом зокрема включає: інформацію, що охоплює відомості у сфері оборони, економіки, науки і техніки, зовнішніх відносин, державної безпеки і охорони правопорядку, розголошення яких може завдати шкоди національній безпеці України та які визнані державною таємницею і підлягають охороні державою, а також інформацію, яка не підлягає оприлюдненню та поширенню в засобах масової інформації згідно із чинним законодавством.

Інформація з обмеженим доступом може бути поширена без згоди її власника, якщо ця інформація має важливе значення для суспільства, тобто якщо вона є предметом громадського інтересу і якщо право громадськості знати цю інформацію переважає право власника на її захист.

Стосовно визначення поняття «конфіденційна інформація», то слід зазначити, що лексичним значенням слова «конфіденційний» є таке поняття: «який не підлягає розголошенню, довірчий, таємний» [4]. На наш погляд, конфіденційною інформацією може бути будь-яка інформація з обмеженим доступом, не віднесена чинним законодавством до державної таємниці.

Конфіденційність розуміється як запобігання можливості використання інформації особами, які до неї не причетні [5]. На думку О. О. Підпригори, інформація визнається конфіденційною саме тому, що вона є об'єктом виключного володіння, користування і

розпорядження конкретної особи [6]. Одним із суттєвих проявів недосконалості інформаційного законодавства є відсутність чітких законодавчих критеріїв для визначення конфіденційної інформації, порядку та умов віднесення інформації до конфіденційної. Такі прогалини ускладнюють реалізації прав на інформацію [7]. Конфіденційність інформації означає доступність інформації тільки адресату [8].

У законодавстві України містяться такі визначення конфіденційної інформації:

– це інформація з грифом обмеження доступу «Для службового користування» [9];

– статистична інформація, яка належить до інформації з обмеженим доступом і перебуває у володінні, користуванні або розпорядженні окремого респондента та поширюється виключно за його згодою відповідно до погоджених із ним умов [10];

– відомості, які перебувають у володінні, користуванні або розпорядженні окремих фізичних та (або) юридичних осіб і поширюються за їх бажанням відповідно до передбачених ними умов [11, 12];

– інформація, на поширення якої згідно із законодавством держав сторін накладаються обмеження і для захисту якої вживаються належні заходи з огляду на її цінність і невідомість третім особам [13];

– це відомості, які перебувають у володінні, користуванні або розпорядженні окремих фізичних або юридичних осіб і поширюються за їх бажанням відповідно до передбачених ними умов [14].

Будь-яка конфіденційна інформація є такою в силу її значимості для окремих фізичних чи юридичних осіб, груп або держави в цілому. Водночас значимість подібного роду відомостей обґрунтовується тим фактом, що вони (відомості) не відомі широкому колу осіб і саме із цих позицій мають певну цінність.

Фізичні особи, юридичні особи, які володіють інформацією професійного, ділового, виробничого, банківського, комерційного та іншого характеру, одержаною на власні кошти, або такою, яка є предметом їхнього інтересу і не порушує передбаченої законом таємниці, самостійно визначають режим доступу до неї, включаючи належність її до категорії конфіденційної та встановлюють для неї систему (способи) захисту. Виняток становить інформація комерційного та банківського характеру, а також інформація,

правовий режим якої встановлено Верховною Радою України за поданням Кабінету Міністрів України (з питань статистики, екології, банківських операцій, податків тощо), та інформація, приховування якої являє загрозу життю і здоров'ю фізичних осіб.

Вищий господарський суд України у своєму листі «Про деякі питання практики застосування господарськими судами законодавства про інформацію» [15] розмежував відомості, що належать до таємної та до конфіденційної інформації.

Відповідно до таємної інформації належить інформація, що містить відомості, які становлять державну та іншу передбачену законом таємницю, розголошення якої завдає шкоди особі, суспільству і державі, а тому доступ до неї здійснюється відповідно до законів про цю інформацію. До кола таємної інформації належать, зокрема: секретна інформація, що визнається державною таємницею в установленому Законом України «Про державну таємницю» порядку; інформація, що визнається банківською таємницею (ст. 1076 ЦК, ст. ст. 60-62 Закону України «Про банки і банківську діяльність»); відомості, що становлять лікарську таємницю (ст. 40 Основ законодавства України про охорону здоров'я), таємницю усиновлення (ст. 226 СК України), адвокатську таємницю (ст. 9 Закону України «Про адвокатуру») та таємницю вчинюваних нотаріальних дій (ст. Закону України «Про нотаріат»).

До конфіденційної інформації належать відомості, які перебувають у володінні, користуванні або розпорядженні окремих фізичних чи юридичних осіб і поширюються за їхнім бажанням відповідно до передбачених ними умов. Особи, які володіють конфіденційною інформацією, самостійно визначають режим доступу до неї, включаючи належність її до категорії конфіденційної, та встановлюють для неї систему (способи) захисту. До кола конфіденційної інформації у сфері господарської (підприємницької) діяльності належить інформація, що визнається такою законом (ст. 62 ЦК), комерційна таємниця (ст. ст. 505-508 ЦК), «ноу-хау»(ст. 1 Закону України «Про інвестиційну діяльність»).

Отже, можна зробити певне припущення, що критерієм для віднесення певної інформації до таємної чи конфіденційної є обставина, ким визначається режим доступу до інформації. Якщо на рівні законодавства передбачено обов'язкове встановлення певного режиму доступу, то інформація є таємною, у випадку, коли умови режиму доступу до інформації визначають фізичні чи юридичні особи на свій розсуд, інформація належить до конфіденційної.

Конфіденційну інформацію в сфері господарської діяльності можна визначати умовно поділити на три сектори:

- ділова інформація суб'єкта господарювання;
- інформація, що стосується безпосередньо фактичних даних про суб'єкта господарювання (інформація персонального характеру);

- ноу-хау – так звані секрети виробництва.

Перша частина інформації стосується безпосередньо інформації про діяльність суб'єкта господарювання в певній сфері, а саме: різноманітні бази даних (клієнтів, адрес, контрагентів), результати досліджень статистичного, маркетингового характеру, кон'юктури споживчого ринку, тощо.

Другий блок інформації стосується інформації, яка характеризує суб'єкта господарювання та нерозривно пов'язана із ним, як наприклад: відомості про банківські рахунки, масштаби виробництва та різноманітні угоди, що укладаються даним підприємством, тощо.

Третій блок інформації можна умовно позначити як «ноу-хау». В українському законодавстві вперше цей термін був закріплений у ст. 1 Закону України «Про інвестиційну діяльність» [16], де ноу-хау визначалися як сукупність технічних, технологічних, комерційних та інших знань, оформлених у вигляді технічної документації, навиків та виробничого досвіду, необхідних для організації того чи іншого виду виробництва, але не запатентованих.

Кожен з суб'єктів, що володіє подібною інформацією може на свій розсуд обмежити доступ до неї за виключенням певних обмежень, що встановлені як у законах, так і підзаконних актах. Однак існує і досить великий перелік даних, які тією чи іншою мірою стосуються самого підприємства, але в жодному разі не можуть бути його комерційною таємницею, оскільки це ускладнить роботу державних органів та можливість громадського контролю за діяльністю підприємств, а також отримання повної та всебічної інформації про їхню діяльність [17].

Законодавством визначені обмеження щодо віднесення інформації до конфіденційної, яка є загальнодоступною і перебуває в користуванні органів державної влади чи органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій усіх форм власності, а саме: про стан довкілля, якість харчових продуктів і предметів побуту; про аварії, катастрофи, небезпечні природні явища та інші надзвичайні події, які сталися або можуть статися і загрожують безпеці фізичних осіб; про стан здоров'я населення,

його життєвий рівень, включаючи харчування, одяг, житло, медичне обслуговування та соціальне забезпечення, а також про соціально-демографічні показники, стан правопорядку, освіти і культури населення; стосовно стану справ із правами і свободами фізичних осіб, а також фактів їх порушень; про незаконні дії органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб; інша інформація, доступ до якої відповідно до законів України та міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, не може бути обмеженим [18, 19].

На цей час не існує спеціального закону, який би визначав перелік відомостей, що становлять комерційну таємницю. У випадках, коли закон не передбачає вільного доступу до інформації, власник комерційної таємниці на свій розсуд визначає, яка інформація є комерційною таємницею. Зокрема, до комерційної таємниці можуть бути віднесені дані, що включаються до змісту державної звітності, дані про обсяги об'єктів оподаткування та суми податків, сплачених чи таких, які підлягають сплаті, інформація про платоспроможність, про розміри заробітної плати тощо [20].

Викладене свідчить про необхідність розробки спеціального нормативно-правового акта щодо інформації з обмеженим доступом. Безперечно, важливим та вагомим є розробка локальних нормативних актів про конфіденційну інформацію суб'єкта господарювання. Разом з цим, регулювання правовідносин в інформаційній сфері на рівні спеціального законодавства допоможе частково вирішити існуючі проблеми по забезпеченню визначення режиму до конфіденційної інформації, правовий статус користувачів такої інформації та механізми захисту у разі несанкціонованого доступу до такої інформації.

Література:

1. Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44. – Ст. 356.
2. Господарський кодекс України // Голос України. – 2003. – № 49. – 50.
3. Про інвестиційну діяльність: Закон України № 1560-XII від 18.09.1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 47. – Ст. 646.
4. Словник української мови в 11 т. – Т. IV (I – М). – К.: Наукова думка, 1973. – С. 273.
5. Крылов В. В. Расследование преступлений в сфере информации. – М.: Городец, 1998. – С. 63.

6. Підопригора О. О. Проблеми правового регулювання інтелектуальної власності за законодавством України: Автореф. дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.03. – Харків, 1999. – С. 22-23.
7. Субота Н. Конфіденційна інформація, що є власністю держави: вид інформації з обмеженим доступом чи засіб обмеження доступу до відкритої інформації? // Юридичний журнал. – 2003. – № 9. – С. 38.
8. Про затвердження Концепції створення Єдиної державної автоматизованої паспортної системи (Розд. Словник термінів): Постанова Кабінету Міністрів України № 40 від 20.01.1997 р. (Постанова втратила чинність на підставі Постанови Кабінету Міністрів № 327 від 15.03.2006 р.) // www.rada.kiev.ua.
9. Про затвердження Положення про роботу із засобами обчислювальної техніки та про доступ до інформаційних ресурсів Міністерства фінансів України: Наказ Міністерства фінансів України (Положення, розд. 2) 01.04.2003 р. // www.rada.kiev.ua.
10. Про державну статистику: Закон України № 2614-ХІІ від 17.09.1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 43 від 27.10.1992 р.
11. Про затвердження Положення про порядок розроблення, виготовлення та експлуатації засобів криптографічного захисту конфіденційної інформації: Наказ Департаменту спеціальних телекомунікаційних систем та захисту інформації Служби Безпеки України (п. 1.3.) № 53 від 30.11.1999 м. Київ (В редакції Наказу Департаменту спеціальних телекомунікаційних систем та захисту інформації Служби безпеки України № 31 від 30.04.2004 р.) // www.rada.kiev.ua.
12. Про затвердження Вимог до документів, у яких обґрунтовуються обсяги антропогенних викидів та абсорбції парникових газів, для отримання листа-підтримки власником джерела викидів, на якому планується реалізація проекту спільного впровадження: Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України (Вимоги, розд. 2) № 341 від 17.07.2006 р. // www.rada.kiev.ua.
13. Угода між Урядом Російської Федерації та Урядом України про співробітництво в галузі технічного захисту інформації (ст. 1) м. Києві, 14.06.1996 року // www.rada.kiev.ua.
14. Про інформацію: Закон України № 2657-ХІІ від 02.10.1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 48. – Ст. 650.
15. Про деякі питання практики застосування господарськими судами законодавства про інформацію: Інформаційний лист Вищого господарського суду № 01-8/184 від 28.03.2007 р. // Вісник господарського судочинства. – 2007. – № 3 від 15.06.2007 р.

16. Про інвестиційну діяльність: Закон України № 1560-ХІІ від 18.09.1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 47. – Ст. 646.
17. Кротюк В., Йоффе А. Правові аспекти банківської таємниці // Право України. – 1998. – № 12. – С. 62.
18. Про державну таємницю: Закон України № 3855-ХІІ від 21.01.1994 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 16. – Ст. 93.
19. Про перелік відомостей, що не становлять комерційної таємниці: Постанова Кабінету Міністрів України № 611 від 09.08.1993 р. // Збірник постанов Уряду України. – 1993. – № 12. – Ст. 269.
20. Науково-практичний коментар до цивільного законодавства України: [В 4 т.] / А. Г. Ярема, В. Я. Карабань, В. В. Кривенко, В. Г. Ротань. – Т. 2. – К.: АСК.; Севастополь: Ін-т юрид. дослідж., 2004. – С. 129.

Письменна О. П., ВДАУ

УСПІШНІ СКЛАДОВІ РЕКЛАМНОЇ КАМΠΑНІЇ ЯК ЗАСІБ ВПЛИВУ НА ВИБІР СПОЖИВАЧІВ

Стаття посвячена определению понятия «реклама», а также ее составляющих, которые направлены на популяризацию определенных объектов рекламы. В статье определяются требования, которым должна отвечать реклама. Уделяется внимание влиянию на выбор потенциальных или реальных потребителей применения в рекламе слоганов, объектов авторского права или смежных прав.

The article is devoted to determination of the concept «advertising», and also its constituents which are directed on popularization of certain objects of advertising. The requirements which advertising must answer are determined in the article. Attention of influence on the choice of potential or real users of application in advertising objects of copyright or contiguous rights is spared.

З переходом України до ринкових відносин, поширенням торговельних відносин з зарубіжними країнами, на ринку товарів та послуг були створені умови для ринкової конкуренції. В цих умовах перед споживачами виникає проблема вибору потрібного товару, що вимагає перед товаровиробниками обрання найбільш ефективних способів для розробки рекламних концепцій, що сприятимуть швидкому зростанню попиту на будь-які вже існуючі